

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۗ

(خداوند هیچ کس را تکلیف نمی کند، مگر به قدر توانایی او)

آیه ۲۸۶ سوره مبارکه بقره

مرکز نظارت و اعتباربخشی امور درمان (اداره نظارت بر درمان)

موضوع

مروری بر صلاحیت محاکم قضایی (سازمان تعزیرات حکومتی، دادگاههای انقلاب و دادگاههای عمومی) در رسیدگی به تخلفات حوزه پزشکی

مروری بر شیوه بازدید نظارتی از مراکز و موسسات پزشکی غیرمجاز مشمول تعطیلی فعالیت و چگونگی تنظیم صورتجلسه تعطیلی

قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب ۱۳۳۴/۰۳/۲۹ و اصلاحات مصوب

۱۳۶۲ و ۱۳۶۷/۰۱/۲۳ مجلس شورای اسلامی

- مواد ۱ تا ۵ قانون مرتبط با موسسات پزشکی و تخلفات پیرامون آن می باشد.

- اصلاحیه ماده ۳ قانون در ۱۳۷۴/۰۱/۲۹

- الحاقیه تبصره ۳ به ماده ۱ و اصلاحیه ماده ۳ قانون در ۱۳۷۹/۱۲/۱۰

قانون تعزیرات حکومتی در امور بهداشتی و درمانی مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۲۳ مجمع تشخیص مصلحت نظام

مصوبات مجمع معاف از تایید شورای نگهبان

- رسیدگی به جرائم پزشکی و دارویی بخش دولتی را در صلاحیت قوه مجریه (وزارت دادگستری- سازمان تعزیرات حکومتی)

- رسیدگی به جرائم پزشکی و دارویی بخش غیر دولتی را در صلاحیت دادرها و دادگاههای انقلاب اسلامی

*مجمع در مصوبه مورخ ۱۳۶۹/۰۹/۰۲ تعزیرات حکومتی بخش دولتی را در صلاحیت دادرها و دادگاههای انقلاب اسلامی

*مجمع با تصویب ماده واحده مورخ ۱۳۷۳/۰۷/۱۹ اعمال تعزیرات حکومتی بخش دولتی و غیردولتی به قوه مجریه -
تعزیرات حکومتی محول کرد و رسیدگی به جرائم پزشکی و دارویی موضوع قانون تعزیرات حکومتی در امور بهداشتی و
درمانی از صلاحیت دادگاههای انقلاب اسلامی خارج شد.

اهم جرایمی که به موجب قانون تعزیرات حکومتی در امور بهداشتی و درمانی قابل رسیدگی در سازمان تعزیرات است

- ۱- ایجاد موسسه پزشکی غیرمجاز توسط اشخاص فاقد صلاحیت
- ۲- ایجاد موسسه پزشکی توسط افراد متخصص بدون اخذ پروانه
- ۳- خودداری بیمارستان ها از پذیرش و ارائه خدمات اولیه به بیماران اورژانس
- ۴- ایجاد و ارائه خدمات مازاد بر احتیاج به منظور سودجویی
- ۵- دخل و تصرف در صورت حساب و دریافت اضافه از نرخهای اعلام شده
- ۶- بکارگیری متخصصین و صاحبان حرف پزشکی و پیراپزشکی فاقد مجوز قانونی کار
- ۷- اشتغال بکار صاحبان حرف پزشکی و پیراپزشکی فاقد مجوز قانونی کار
- ۸- بکارگیری افراد فاقد صلاحیت حرفه ای در موسسات پزشکی
- ۹- ترک موسسه پزشکی توسط مسئول فنی در ساعات مقرر
- ۱۰- تعطیلی غیرموجه مطب و یا موسسه پزشکی بدون اطلاع نظام پزشکی و معاونت درمان
- ۱۱- نپذیرفتن بیماران بیمه ای

سوال: آیا آن قسمت از قانون تعزیرات حکومتی در امور بهداشتی و درمانی که منطبق با قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و...مصوب سال ۱۳۳۴ و اصلاحات بعدی می باشد با توجه به تاخر آن بر قانون امور موسسات می تواند ناسخ قانون امور موسسات باشد؟

سوال: آیا با لحاظ ماده ۴۴ قانون تعزیرات حکومتی در امور بهداشتی و درمانی تعزیرات که اعلام می دارد اعمال تعزیرات حکومتی مانع اجرای سایر قوانین و مقررات نمی باشد هر دو قانون قابل اجرا است؟

سوال: چه موقع از قانون تعزیرات و چه موقع از قانون موسسات پزشکی استفاده می شود؟

پاسخ

-شورای نگهبان در نظریه شماره ۲۴۹/۳۷۸۶ مورخ ۱۳۷۲/۰۴/۰۳ در پاسخ به استعلام رئیس مجمع تشخیص مصلحت اعلام می نماید:

مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام حاکم بر قوانین مجلس شورای اسلامی است و قوانین صادره از مجلس نمی تواند مصوبات مجمع تشخیص مصلحت را نقض یا رد یا فسخ یا ابطال نماید. لذا بدون توجه به شرط تقدم و تاخر مصوبات، مصوبات مجمع حاکم بر مصوبه مجلس می باشد حتی در مقام تعارض بین مقررات اصلاح ماده ۳ قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و..مصوب ۱۳۷۴/۰۱/۲۹ مجلس با مقررات قانون تعزیرات .

بنابراین چنانچه فعل یا ترک فعلی هم در قانون تعزیرات حکومتی و هم در قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و..جرم تلقی گردیده، سازمان تعزیرات باید بر اساس قانون تعزیرات موضوع را رسیدگی و حکم صادر نماید.(در صورت ارسال به دادگاه عمومی یا انقلاب با صدور قرار عدم صلاحیت مرجوع می گردد)

سوال

عمل مداخله غیرمجاز در درمان در مصوبه مجمع(قانون تعزیرات حکومتی) جرم تلقی نشده است در حالی که فعل مذکور بر اساس قانون اصلاح ماده ۳ قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و.. جرم تلقی شده است تکلیف چیست؟

۱- مجلس صراحتاً رسیدگی به اینگونه جرایم را در صلاحیت دادگاههای انقلاب اسلامی بعنوان بخشی از قوه قضائیه قرار داده است.

۲- ماده ۴۴ قانون تعزیرات حکومتی ، اعمال و اجرای قانون تعزیرات حکومتی در امور بهداشتی و درمانی را مانع اجرای مجازاتهای قانونی دیگر ندانسته است

لذا جرایمی از قبیل:

۱- مداخله غیرمجاز در امور پزشکی (دخالت در درمان)

۲- خودداری از ارائه خدمات پزشکی

۳- واگذاری اداره موسسه پزشکی به غیر بدون اخذ مجوز از وزارت بهداشت

در قانون تعزیرات پیش بینی نشده ولی به صراحت در قانون اصلاح ماده سه قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی مصوب ۱۳۷۴/۰۱/۲۹ مجلس جرم تلقی و تبصره ۶ قانون رسیدگی به جرایم مذکور را در **صلاحیت دادگاههای انقلاب اسلامی** قرار داده است.

تفکیک صلاحیت مراجع تعزیرات حکومتی، دادگاههای انقلاب اسلامی، دادگاههای عمومی

* آن بخش از جرایم پزشکی که در قانون تعزیرات حکومتی در امور بهداشتی و درمانی پیش بینی شده در صلاحیت تعزیرات حکومتی است

* جرایمی که در قانون اصلاح ماده سه قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی مصوب ۱۳۷۴/۰۱/۲۹ مجلس پیش بینی شده به موجب تبصره ۶ قانون در صلاحیت دادگاههای انقلاب اسلامی است (مشترک با تعزیرات با تعزیرات است)

* سایر جرایم تصریح شده در قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی در **صلاحیت دادگاههای عمومی** است.
اهم این جرایم مانند:

۱- اداره موسسه پزشکی در غیاب مسئول فنی

۲- واگذاری اداره موسسه پزشکی به افراد فاقد صلاحیت

۳- انتشار آگهی تبلیغاتی به منظور گمراهی بیماران

۴- انتشار آگهی تبلیغاتی بر خلاف اصول فنی و شئون پزشکی و عفت عمومی

۵- استفاده از عناوین مجعول و خلاف حقیقت روی تابلو و سرنسخه

۶- وعده فرینده به بیماران

۷- دخل و تصرف و تغییر در نسخه پزشک

۸- شکایات مردمی از پزشکان و صاحبان حرف پزشکی در خصوص قصور و سهل انگاری در انجام وظایف (دادسرای ویژه جرائم پزشکی در تهران)

صلاحیت کمیسیون ماده ۱۱ قانون تعزیرات حکومتی در امور بهداشتی و درمانی

-منحصراً" به تشخیص وقوع جرم یا عدم وقوع محدود می باشد.

-حق گذشت از تعقیب متخلف یا براءت و یا حتی تقاضای تجدید نظر نسبت به رای صادره را ندارد.

-مختومه نمودن شکوائیه با استناد به رضایت شاکی خصوصی و عدم ارسال پرونده به تعزیرات تخلف محسوب و امکان اعمال قانون با مسئول مربوطه وجود دارد(جنبه عمومی جرم به صورت مستقل باید رسیدگی شود)

-حق تجدید نظرخواهی با شاکی خصوصی در صورت براءت متهم،اعضاء کمیسیون هماهنگی امور تعزیرات در استان و شهرستان و روسای سازمانهای تعزیرات حکومتی می باشد.

بررسی نامحسوس و نحوه اعمال نظارت بر مراکز یا موسسات پزشکی غیرمجاز

جایگاه ویژه و صلاحیت کارشناسان نظارت بر درمان

ماده ۴۱ قانون تعزیرات: گزارش تخلفات قانون تعزیرات باید به وسیله ناظرین و بازرسین ویژه تعیین شده توسط وزارت بهداشت تعیین می شود تهیه گردد.

ماده ۴۲ قانون تعزیرات: کلیه گزارش های تخلفات باید به تایید ناظرین و بازرسین ویژه برسد.

برنامه ریزی به منظور بازدید نظارتی با هدف تعطیلی موسسه یا مراکز غیرمجاز

- اقدام نظارتی به منظور تعطیلی فعالیت موسسات غیرمجاز پس از بررسی نامحسوس و ارزیابی اولیه و اطمینان از شواهد انجام پذیرد.

- در صورت ضرورت پس از هماهنگی با دادستان و در معیت نیروی انتظامی انجام پذیرد.

- قبل از بررسی و بازدید نهایی و اتمام کار از تعطیلی فعالیت و تخلفات صحبتی جاری نشود.

- احتمال برخورد ناخوشایند و با عصبانیت از طرف مقابل وجود دارد. باید با رفتار مناسب و سعه صدر مدیریت شود و از هرگونه بی احترامی یا رفتار تهدید آمیز اجتناب گردد.

- در صورت بروز برخورد و رفتار خشن از طرف مسئولین مرکز، باید محل ترک شده و در بازدید بعدی با همراهی نیروی انتظامی انجام شود. (مراکز معمولاً مجهز به دوربین مدار بسته هستند)

- در صورت برخورد نامناسب، توهین یا ممانعت از انجام بازدید، قانون مجازاتهایی را در قانون مجازات اسلامی ماده ۶۰۹ و ۶۰۸ پیش بینی کرده است.

- ماده ۸ قانون تشکیل وزارت بهداشت: کلیه موسسات و واحدهای بهداشتی و درمانی و پزشکی کشور که از طریق بخش خصوصی و غیر دولتی در امر بهداشت و درمان فعالیت دارند باید تحت نظارت و کنترل و برنامه ریزی این وزارتخانه قرار گیرند.

- ماده ۱۱ آیین نامه اجرایی: مسئولین کلیه مراکز و موسسات پزشکی موظفند که کلیه اطلاعات مورد نیاز بازرسان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را در اختیار آنان قرار دهند، در غیر اینصورت طبق ضوابط متخلف محسوب می شوند.

تنظیم گزارش بازدید و صورتجلسه تعطیلی

- از فرمت های از پیش تدوین شده استفاده شود و پرینت فرمت شفاف و خوانا باشد.
- گزارش توصیفی باشد کامل،گویا و از کلی گویی پرهیز شود.
- اطلاعات باید کامل ثبت شود حتی کلیه دیده ها و شنیده شده ها
- اطلاعات مربوط به زمان (تاریخ،روز،ساعت و شیفت های کاری)
- اطلاعات مربوط به مکان (آدرس پستی ،تلفن،کدپستی و...)
- اطلاعات مربوط به مجوزها (شماره پروانه ها،تاریخ اعتبار،مطابقت با اصل مجوزها ،گواهینامه های مهارتی و بررسی اصالت آنها،مجوز تبلیغات)
- مشاهده اصل پروانه طبابت یا پروانه بهره برداری و تطابق آن با فردی که در محل فعالیت می نماید (بررسی عکس یا کارت شناسایی)
- لیست کلیه وسایل و تجهیزات پزشکی و غیرپزشکی حتی میز و صندلی ،یخچال و...به طور کامل نوشته شود(به وجود یا عدم توالی اورژانس ،تجهیزات احیا و ضروری ،کپسول اکسیژن اشاره شود)
- لیست کلیه افرادی که شاغل یا با مرکز همکاری دارند (افراد حاضر و غایب)با ذکر مشخصات کامل و نوع فعالیت آنان
- لیست کلیه خدمات پزشکی و غیر پزشکی در حال ارائه و تبلیغ شده(نمونه ای از کارت های ویزیت،بروشورهای تبلیغاتی ،عکس از تابلوها ،لوگوی مرکز و....پیوست صورتجلسه و در متن به آن اشاره شود)
- تصویربرداری خوانا از دفاتر پذیرش بیماران انجام شود
- نحوه دریافت هزینه خدمات و ارائه صورتحساب (تعداد کارت خوان با اخذ پرینت،نقدی،کارت به کارت
- سوال و جواب ها که در محل انجام می شود در صورتجلسه قابل ذکر است .

-ضوابط بهداشتی از منظر رعایت ضوابط و مقررات بهداشت محیطی و فردی به صورت دقیق بررسی شود(ماده ۳۹ قانون تعزیرات:متصدیان و مسئولین...مراکز بهداشتی و درمانی....ملزم به رعایت ضوابط بهداشتی محل فعالیت می باشند در صورت عدم رعایت تا سه نوبت جریمه نقدی،نوبت چهارم جریمه نقدی و زندانی و در صورت عدم رفع نقائص بهداشتی در مهلت مقرر،لغو پروانه کسب و تعطیلی محل)

توجه:صورتجلسه باید فاقد هرگونه اظهار نظر شخصی و فقط به ذکر موارد اشاره نماید.

-پس از تکمیل صورتجلسه،تمام صفحات به امضاء مسئول،معاون یا مدیر مرکز برسد در صورت عدم مهر و امضاء در صورتجلسه قید شود از **امضاء خودداری نموده اند**

-در صورت نقص مدارک و عدم ارائه یا مشاهده آن،مسئول مرکز را برای فردای روز بازدید به اداره نظارت فراخوان نمایند(درج در صورتجلسه)

-در پایان انجام بازدید طی نشست با مسئول حاضر با اشاره به قوانین به الزام تعطیلی مرکز اشاره شود.

ماده ۱۰ قانون تعزیرات:چنانچه تخلفات متعددی در واحدهای موضوع قانون تعزیرات انجام پذیرد در هر مورد مجازاتهای مربوطه اعمال خواهد شد.

ماده ۳۱ آیین نامه سازمان تعزیرات حکومتی:چنانچه یک نفر مرتکب چند تخلف گردد به مجازات های همه آنها محکوم خواهد گردید.

(تاسیس موسسه غیرمجاز،عدم ارائه صورتحساب،دخل و تصرف در صورتحساب،عدم رعایت تعرفه های مصوب،بکارگیری پزشکان و صاحبان حرف پزشکی فاقد مجوز قانونی کار در موسسه پزشکی مجاز،اشتغال نامبردگان در محل غیرمجاز،بکارگیری افراد فاقد صلاحیت حرفه ای در موسسات پزشکی)

رعایت موارد ذیل در تعطیلی مرکز الزامی و در صورت جلسه تعطیلی باید قید شود. (مقررات پلمب)

-مقررات مربوط به برخورد قانونی با فک پلمب غیرقانونی (برچسب تعطیلی فعالیت) به فرد اطلاع داده شود

-ماده ۵۴۳ قانون مجازات اسلامی

هر گاه محلی یا چیزی بر حسب امر مقامات صالح رسمی مهر یا پلمپ شده باشد و کسی عالماً و عامداً آن‌ها را بشکنند یا محو نماید یا عملی مرتکب شود که در حکم محو یا شکستن پلمب تلقی شود مرتکب به حبس از سه ماه تا دو سال محکوم خواهد شد. در صورتی که مستحفظ آن مرتکب شده باشد به حبس از یک تا دو سال محکوم می‌شود و اگر ارتکاب به واسطه اهمال مستحفظ واقع گردد مجازات مستحفظ یک تا شش ماه حبس یا حداکثر (۷۴) ضرب شلاق خواهد بود.

-آب، برق و گاز محل قطع شود.

-کلید مواد خوردنی و فاسد شدنی شخصی تخلیه شود.

-کلید مدارک و اسناد شخصی خارج شود

-نصب برچسب در حضور متخلف یا نماینده ایشان انجام گردد.

*در صورت تعطیلی مرکز و عدم حضور متخلف، با اخذ حکم ورود از قاضی و در حضور مامور نیروی انتظامی پلمب انجام می‌گردد.

جرائم و تخلفاتی که باید قبل از ارسال به مراجع قضایی، محل فوراً تعطیل (تعطیلی فعالیت) و از ادامه کار جلوگیری شود. (مواد ۳ و ۴ قانون مربوط به مقررات امور پزشکی و دارویی و...)

-نداشتن پروانه مجاز (اقدام به تاسیس موسسات پزشکی بدون اخذ مجوز و پروانه بهره برداری)

-واگذاری پروانه یا استفاده از پروانه دیگری

-خودداری از ارائه خدمات ضروری

-انجام امور فنی توسط افراد فاقد صلاحیت